

REVISIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2013 rd

Statens revisionsverks särskilda berättelse till riksdagen om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2012

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 september 2013 statens revisionsverks särskilda berättelse om revisionen av statsbokslutet och regeringens årsberättelse för år 2012 (B 14/2013 rd) till revisionsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Marjatta Kimmonen, överdirektör Tytti Yli-Viikari, ledande revisor Aila Aalto-Setälä och effektivitetsrevisionsråd Visa Paajanen, Statens revisionsverk, riksdagen
- generaldirektör Antti Vehviläinen, överdirektör Rami Metsäpelto och ekonomidirektör Kristiina Tikkala, Trafikverket
- avdelningschef Tuomas Isoranta och kommandör Petri Vähäkangas, Huvudstaben, Försvarsmakten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Behandlingen av berättelsen i utskottet

Till revisionsutskottets ansvarsområde hör att behandla statens bokslutsberättelse och utarbeta ett betänkande om den. Situationen är exceptionell när det gäller 2012. Utskottet har nämligen redan lämnat ett utlåtande om regeringens årsberättelse till grundlagsutskottet och lämnar nu ett betänkande om en särskild berättelse från revisionsverket kring samma tema, dvs. statens bokslut och regeringens årsberättelse. Utskottet hänvisar på denna punkt till sitt utlåtande till grundlagsutskottet (ReUU 6/2013 rd). Dessutom har utskottet senast i oktober i år behandlat frågan om Finlands totalexponeringar och sammantag-

na risker och de indirekta exponeringar via Europeiska centralbanken (ECB) som ingen instans i Finland kopplar ihop med finska statens exponeringar. Problemställningen behandlas även i den nu aktuella särskilda berättelsen och också i det här fallet vidhåller utskottet vad det anfört tidigare (ReUU 5/2013 rd).

Utskottet fokuserar i betänkandet uteslutande på hur statsbudgeten följs.

Hur statsbudgeten och budgetbestämmelserna följs

Utskottet har under de senaste åren upprepade gånger pekat på att statsbudgeten och de centrala budgetbestämmelserna inte alltid följs som de ska (ReUB 4/2012 rd, ReUB 5/2011 rd och

ReUB 8/2010 rd). Men Statens revisionsverks revisioner gällande budgetåret 2012 ger inte belegg för att situationen generellt sett skulle ha förbättrats.

Revisionsverket lämnade 67 berättelser om redovisningsrevision på ministerier, ämbetsverk och inrättningar gällande budgetåret 2012. I revisionerna kom det i 16 bokföringsenheter fram den typen av felaktiga förfaranden som ensamma eller tillsammans med andra felaktiga förfaranden ansågs till den grad strida mot budgeten eller de centrala budgetbestämmelserna att ett specificerat negativt ställningstagande till lagligheten togs in i revisionsberättelsen. Anmärkningarna är 43 stycken beroende på att en del av dem gäller flera olika omständigheter. Det var två ämbetsverk färre än 2011 som fick negativa ställningstaganden om lagligheten, men i gengäld var anmärkningarna åtta fler.

Utskottet anser det oroväckande att de negativa ställningstagandena om lagligheten företrädesvis bottnar i att anslag eller fullmakter använts i strid med budgeten. Revisionsverket gav 32 sådana anmärkningar fördelade på 13 bokföringsenheters revisionsberättelser. Anmärkningarna inom den här kategorin ökade något från året innan. Anmärkning gavs för att anslag eller fullmakter använts i strid med budgeten, utgifter riktats i strid med budgeten, tiden för användning av anslag eller fullmakter överskridits i strid med 7 § i lagen om statsbudgeten, inkomster förts upp på bruttobudgerade utgiftsmoment i strid med 3 a § i samma lag och fullmakter överskridits.

Brister i effektivitetsredovisningen och bristfällig information om verksamhetens effektivitet gav en anmärkning i revisionsberättelsen för fem bokföringsenheter. Särskilt om man vill presentera uppgifter om verksamhetens effektivitet i bokslutet måste man se till att ha effektivitetsredovisning, understryker utskottet. På den här punkten har en liten förbättring skett.

Utskottet vill poängtera att negativa ställningstaganden alltid måste ses som ett allvarligt omdöme om den berörda myndighetens ekonomi, och det ingår i revisionens uppgifter att rap-

portera om något avviker från den normala budgetföljsamheten.

Av Statens revisionsverks laglighetsgranskningsberättelse om fullmakter (granskningsberättelse 10/2013) framgår det att man som helhet sett inte följt de centrala bestämmelserna och föreskrifterna tillräckligt väl i budgeteringen och uppföljningen av statens fullmakter. År 2012 fanns fullmakter att tillgå till ett belopp av 17,1 miljarder euro.

I den ingående granskningen, som omfattade alla förvaltningsområden, noterades väsentliga brister i fullmaktsuppföljningen på två centrala bokföringsenheter, Försvarsmakten och Trafikverket. Därtill uppdagades smärre brister hos vissa andra centrala bokföringsenheter. Bokföringsenheterna hade i sina bokslutskalkyler lämnat uppgifter som i allt väsentligt var riktiga och rättvisande.

Det är angeläget att alla bokföringsenheter följer bestämmelserna och föreskrifterna i budgeteringen och uppföljningen av fullmakter. Fullmaktsförfarandet lämnar fortfarande mycket att önska särskilt vid Trafikverket och Försvarsmakten. Det bör observeras att fullmaktsförfarandet är ett noggrant reglerat förfarande på grundlagsnivå. Genom att tillämpa bestämmelserna i enlighet med gällande lagstiftning säkerställer man riksdagens budgetmakt. Om förvaltningen handskas med fullmakterna i strid med bestämmelserna, har den de facto inte av riksdagen beviljad behörighet att senare ingå avtal och åtaganden.

Utskottet har under senare år särskilt pekat på att Trafikverket förfarit i strid med budgetbestämmelserna (ReUB 4/2012 rd och ReUB 5/2011 rd). Enligt vad som framkom under sakkunnigutfrågningen har Trafikverket gjort insatser för att kunna följa budgeten och de centrala budgetbestämmelserna. Verket avser bl.a. att förbättra uppföljningen av projekt, öka budgetkompetensen och effektivisera den interna kontrollen. Det är angeläget att Trafikverket får verksamheten anpassad till bestämmelser och föreskrifter med de här insatserna. Utskottet kommer att hålla ett öga på hur läget utvecklas.

Det är viktigt, menar utskottet, att regeringen fortsätter sina åtgärder för att alla parter ska följa budgeten och budgetbestämmelserna och för att större uppmärksamhet ägnas åt att den interna kontrollen är förenlig med 24 b § i lagen om statsbudgeten och principerna om god förvaltning.

Utskottets förslag till riksdagens ställningstagande

Riksdagen

har inte något att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors den 20 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
medl. Sirkka-Liisa Anttila /cent
Mika Lintilä /cent
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Matti Saarinen /sd

Kari Tolvanen /saml
Anu Urpalainen /saml
Erkki Virtanen /vänst
ers. Kauko Tuupainen /saf.

Sekreterare var

utskottsråd Nora Grönholm
utskottsråd Matti Salminen.